

**РОМАН ДЖОДЖО МОЙЕС «ДО ЗУСТРІЧІ З ТОБОЮ»
ЯК ХУДОЖНЄ ОСМИСЛЕННЯ ДУХОВНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ГЕРОЯ**

Олена Тереховська

*Карпатський національний університет імені Василя Стефаника;
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57;
e-mail: olena.terekhovska@pnu.edu.ua*

Тетяна Чорна

*Карпатський національний університет імені Василя Стефаника;
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57;
e-mail: tanacorna072@gmail.com*

У статті розглянуто проблему духовної трансформації в романі Джоджо Мойєс «До зустрічі з тобою» у теоретичному та оглядовому аспектах. У межах теми з'ясовано визначення духовної трансформації, описано ключові її аспекти.

Показано, що в літературі духовна трансформація реалізується через літературних героїв, з якими відбувається внутрішня еволюція, що веде до переоцінки цінностей, зміни світогляду або морального відродження. З'ясовано, що в художньому дискурсі постмодернізму, зокрема в романах Джоджо Мойєс, духовна трансформація персонажів відображає психологічну глибину та багатовимірність особистості. Через кризові ситуації, втрати і пошук сенсу життя вони проходять процес внутрішніх змін, формують цілісність, здатність до самопізнання і гармонійної взаємодії із соціумом.

Доведено, що духовна трансформація в романі Джоджо Мойєс «До зустрічі з тобою» виступає центральним художнім концептом, що органічно поєднує сюжетні події та морально-філософську проблематику твору. Зміни, яких зазнають герої, стосуються не лише їхніх емоцій та поведінки, а й світогляду, цінностей, внутрішньої свободи та відповідальності.

З'ясовано, що постмодерністська духовна трансформація цілком відповідає художньо-естетичним канонам цього напрямку і характеризується переходом від монолітних ідеологій та об'єктивної істини до плюралізму, іронії та деконструкції традиційних цінностей.

***Ключові слова:** духовна трансформація, літературний герой, література постмодернізму, внутрішня еволюція, ініціація, деконструкція традиційних цінностей.*

Сучасна художня література виступає не лише дзеркалом суспільних змін, а й інструментом глибокої внутрішньої трансформації особистості. Точки перетину між текстом і духовним розвитком людини виникають через специфічні жанрові форми та художні прийоми, що дозволяють читачеві осмислити власний досвід крізь призму долі літературних героїв. Через метафори та внутрішні монологи автори досліджують складний шлях героя – від душевної кризи до віднайдення нових сенсів буття. Цей процес часто стає центральним сюжетом, що дозволяє читачеві пройти шлях самопізнання разом із персонажем.

Метою цієї розвідки є дослідження духовної трансформації головних героїв роману Джорджо Мойєс «До зустрічі з тобою» в теоретичному та оглядовому аспектах.

Об'єктом вивчення є роман Джорджо Мойєс «До зустрічі з тобою», а **предметом** – духовна трансформація героїв.

Дослідницька методика: у дослідженні здійснена екстраполяція методу «практичної критики» (за класифікацією методів дослідження словесного мистецтва В. М. Перетца)¹ на художній текст роману, який, зокрема, передбачає, по-перше, прочитання тексту, керуючись гідними поваги моральними критеріями і, по-друге, прямий перехід до обговорення проблем змісту (з'ясування моральної настанови автора), без розгляду питань форми, структури, жанру, композиції, символіки тощо. Не вдаватимемося до аналізу дискусій означеної актуальної літературознавчої проблеми, що відвело б нас від питання аналітики роману Джорджо Мойєс «До зустрічі з тобою» на певну дослідницьку обочину. Зауважимо тільки, що сама собою трансформація у широкому розумінні поняття означає процес змін, перетворень або розвитку. Вони відбуваються на різних рівнях людської особистості – фізичному, психічному, соціальному, духовному. Тож поглянемо під таким кутом зору на твір Джорджо Мойєс, враховуючи, що він належить до постмодерного дискурсу «Адже на відміну від модернізму, у творах якого герой часто страждав через відсутність сенсу буття, постмодерністський герой сприймає це як даність, і його трансформація – це своєрідний перехід від спроб «змінити життя» до спроб «вижити в тексті» або знайти внутрішню свободу в абсурдному середовищі.

Трансформація у широкому розумінні означає процес змін, перетворень або розвитку, що відбуваються в людині на фізичному, психічному, соціальному або духовному рівнях. Вона включає зміни у внутрішніх установах, цінностях, емоційних та когнітивних структурах особистості, а також формування нових способів взаємодії з навколишнім світом. Процес трансформації може проявлятися як у поступових змінах поведінки та свідомості, так і в несподіваних переломних

¹ Див.: Козлик, 2020: 116.

моментах, наприклад, під час життєвих криз чи пошуку сенсу існування (Головіна, 2016; [https://uk.wikipedia.org/wiki/Трансформація_\(значення\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Трансформація_(значення))).

У психології трансформація часто розглядається як інтеграційний процес, що поєднує зміни когнітивної, емоційної та морально-ціннісної сфер особистості. Згідно з постмодерністським підходом трансформація не обмежується поведінкою, а охоплює глибинні внутрішні зміни, спрямовані на самопізнання, самореалізацію та гармонізацію внутрішнього й зовнішнього буття (Рибалка, 2013; Помиткін, 2009).

Трансформаційні процеси можуть бути як індивідуальними, коли людина самостійно переосмислює своє життя, так і соціально-культурними, коли зміни відбуваються під впливом суспільних чи культурних чинників. У літературознавстві цей термін застосовується для опису змін у свідомості та ціннісних орієнтирах персонажів, що є ключовим для аналізу романів сучасної англійської прози (Ленська, 2019; Козлов, 2005)

У літературознавстві духовність часто розглядається як категорія, що дозволяє аналізувати образи, мотиви та символи твору, пов'язані з пошуком сенсу життя, моральними виборами та внутрішніми переживаннями персонажів. Так, у контексті постмодерністської прози духовність не обмежується релігійними цінностями, а охоплює універсальні людські прагнення до самопізнання та внутрішньої гармонії (Рибалка, 2013; Ленська, 2019).

Духовність взаємопов'язана з трансформацією, оскільки вона часто стає мотором внутрішніх змін і стимулює особистість до переосмислення цінностей, розвитку морального потенціалу та формування нової життєвої орієнтації (Головіна, 2016).

Таким чином, духовна трансформація в постмодернізмі – це не вертикальне сходження вгору, а горизонтальний рух між різними смислами, текстами та ідентичностями. У художньому дискурсі постмодернізму, зокрема в романах Джоджо Мойєс, духовна трансформація персонажів відображає психологічну глибину та багатовимірність особистості. Персонажі через кризові ситуації, втрати і пошук сенсу життя проходять процес внутрішніх змін, формують цілісність, здатність до самопізнання і гармонійної взаємодії із соціумом.

Роман Джоджо Мойєс «До зустрічі з тобою» (2012) належить до романтичної прози з драматичними та філософськими елементами. Хоча історія подана як романтична, вона не обмежується закоханістю. Авторка торкається моральних, соціальних та філософсько-психологічних дилем. У цьому творі Джоджо Мойєс майстерно висвітлює тему життя і смерті, демонструючи, як раптові життєві катаклізми можуть змінити цінності і світогляд людини.

Основні події роману розгортаються між 26-річною Луїзою Кларк – простою, ексцентричною дівчиною, яка втратила роботу в кафе, та

Віллом Трейнором – успішною активною людиною у минулому, яка стала паралізованою після нещасного випадку. Лу наймається доглядальницею до Вілла, який перебуває у глибокій депресії та втратив жагу до життя через свою інвалідність. Луїза дізнається, що Вілл планує скористатися послугами організації Dignitas у Швейцарії для асистованого самогубства. Вона ставить собі за мету впродовж шести місяців довести йому, що життя все ще варте того, щоб його прожити. Незважаючи на початкову ворожість Вілла, між героями виникає глибокий зв'язок. Лу допомагає йому знову відчутти смак життя, а Вілл спонукає Лу вийти за межі її власної дуже маленької зони комфорту і почати розвиватися.

Отже, втрата Віллом фізичної свободи та його повна залежність від догляду ставлять його перед моральною дилемою: залишатися живим у неволі власного тіла чи обирати смерть як спосіб зберегти власну свободу (<https://chytay-ua.com/view.php?id=301>). Луїза Кларк виступає не лише доглядальницею, а й каталізатором внутрішньої трансформації Вілла. Через дружбу, підтримку та прояви любові вона намагається повернути йому жагу до життя, відкриває нові горизонти для переживання радості та емоційного насичення днів, які Вілл проводить у візку.

Водночас взаємодія з Віллом сприяє трансформації Луїзи, яка вчиться долати страхи, брати на себе відповідальність за власне життя та переосмислювати власні можливості. Її розвиток показує, як стосунки з іншою людиною можуть стимулювати внутрішню зрілість, змінюючи погляди на свободу, відповідальність й особисте щастя. Сюжет включає емоційне зростання обох героїв, соціальні контрасти та кумедні побутові сцени.

Можна констатувати, що в романі «До зустрічі з тобою» духовна трансформація головних героїв відбувається через подолання внутрішніх страхів та розширення меж їхніх світів. Так, Луїза Кларк проходить шлях від стагнації до самореалізації. До зустрічі з Віллом Лу живе у «коконі»: маленьке містечко, одноманітна робота, стосунки, які не мають ніякого розвитку. Знайомство з Віллом стає для неї інтелектуальним та емоційним викликом. Він вчить її не задовольнятися малим, читати складні книги, дивитися субтитроване кіно, а головне – вірити у власний потенціал. У результаті Лу перетворюється з пасивної спостерігачки на активну учасницю свого життя. Вона вчиться приймати складні рішення і врешті-решт знаходить у собі сміливість залишити зону комфорту, щоб жити яскраво і сміливо, як заповів їй Вілл.

Духовна трансформація Вілла Трейнора – це шлях від розпачу до примирення. На початку твору Вілл постає перед читачем як людина, що втратила сенс існування після аварії. Його світ звузився до стін кімнати та відчуття безперервного фізичного болю. Лу повертає йому здатність відчувати радість, щиро сміятися та піклуватися про когось іншого. Його трансформація не в тому, що він «одужує» чи передумав помирати, а в

тому, що він знову відчуває себе чоловіком, здатним кохати та надихати. Духовна перемога Вілла полягає у прийнятті власної гідності. Він обирає піти на своїх умовах, але робить це не з ненависті до життя, а з любові до того образу себе, який він хоче залишити в пам'яті Лу.

Таким чином, обидва герої рятують одне одного від «духовної сплячки»: Вілл дарує Лу яскраве майбутнє, а Лу дарує Віллу півроку справжнього життя замість простого виживання. Як справедливо зазначає дослідниця Л. Харук, «...через взаємодію обидва герої відкривають для себе нові цінності: Луїза сенс власної автономії та життєвої відповідальності, а Вілл – важливість міжособистісних зв'язків і емоційної близькості. Ці приклади демонструють, як взаємодія з іншою людиною та подолання життєвих обмежень стають каталізаторами особистісного і духовного зростання» (Харук, 2018: 66-67).

Отже, духовна трансформація Луїзи Кларк та Вілла Трейнора – це процес взаємного впливу, що докорінно змінює світосприйняття обох героїв. З офіціантки, яка боїться змін, Луїза Кларк завдяки Віллу перетворюється на жінку, що готова самостійно жити в Парижі. Спадок Вілла для неї – це не гроші, а напуття – «жити наповну». Для Вілла трансформація має внутрішній, психологічний характер. Від початкового гніву та бажання відштовхнути весь світ, Вілл завдяки Луїзі переходить до здатності знову відчувати емоційну близькість. Вона повертає йому відчуття того, що він – особистість, а не лише «пацієнт у кріслі». Вілл віднаходить сенс у допомозі іншому: усвідомивши потенціал Луїзи, Вілл робить своєю останньою місією її розвиток. Це дає йому змогу відчувати значущість свого існування навіть у паралізованому стані. Він помирає, знаючи, що зміг залишити по собі слід, змінивши життя іншої людини на краще.

Якщо Луїза вчиться, як жити, то Вілл вчиться, як піти, зберігши людську гідність. Їхня зустріч стає каталізатором, де Вілл дарує Луїзі «крила», а Луїза дарує Віллу останні місяці щирої радості та любові.

Дослідниця С. О. Чернишова підкреслює, що роман змушує читача усвідомити цінність кожного прожитого моменту та переосмислити власне життя через порівняння з трагічним досвідом героїв. Через це твір набуває не лише емоційної, а й екзистенційної ваги, оскільки розкриває універсальні людські страхи та пошуки сенсу в умовах обмежень і втрат (<https://chytay-ua.com/view.php?id=301>).

Особистісна духовна трансформація виступає в романі Джорджо Мойєс «До зустрічі з тобою» центральним художнім концептом, що органічно поєднує сюжетні події та морально-філософську проблематику твору. Зміни, яких зазнають головні герої, стосуються не лише їхніх емоцій та поведінки, а й світогляду, цінностей, внутрішньої свободи та відповідальності, що створює основу для дослідження духовної трансформації.

Луїза Кларк і Вілл Трейнор – персонажі з різним життєвим досвідом та обмеженнями, проте їхня взаємодія стає рушійною силою внутрішніх змін. Луїза, яка спочатку характеризується скромністю, практичністю та певною залежністю від зовнішніх обставин, поступово відкриває для себе нові горизонти самопізнання. Вілл, навпаки, стикається із радикальною кризою через втрату фізичної свободи, що ставить його перед складним вибором між життям і моральною автономією. Через взаємодію героїв роман демонструє, як міжособистісні зв'язки та моральні дилеми можуть стати каталізатором особистісного розвитку.

Важливо наголосити, що духовна трансформація героїв роману Джорджо Мойєс «До зустрічі з тобою» відбувається згідно із законами постмодерністського мистецтва, де акцент зміщується з пошуку «єдиної істини» на особистий вибір та відносність моральних норм. По-перше, відбувається деконструкція образу «традиційного героя». Постмодернізм відмовляється від ідеалізованих персонажів, тому Вілл Трейнор не стає символом незламності духу (як у класичних романах про подолання хвороби), а залишається вразливим і цинічним. Його трансформація полягає не в «зціленні» чи прийнятті долі, а в утвердженні власної автономії через право на смерть. Водночас шлях Луїзи – це не просто історія кохання, а перехід від обмеженого, соціально зумовленого існування до усвідомлення безмежних можливостей. Вона стає «проект» себе, що є ключовою рисою постмодерністської ідентичності.

По-друге, в романі немає єдиного «правильного» погляду на фінал, що є характерним для постмодерністського тексту. Замість традиційного щасливого фіналу або повчальної трагедії, авторка залишає читача з етичною дилемою. Окрім цього, трансформація героїв відбувається через постійний діалог між різними життєвими філософіями (оптимізм Луїзи проти раціонального нігілізму Вілла), де жодна не перемагає повністю.

По-третє, постмодернізм акцентує на праві індивіда формувати власні смисли в абсурдному світі. Трансформація Вілла – це вихід за межі ролі «об'єкта опіки». Його вибір – на користь Dignitas – це постмодерністський акт самовизначення. Луїза трансформується, приймаючи «іншість» Вілла та його право на вибір, який вона не поділяє, але поважає. Це відображає постмодерністську толерантність до радикально відмінних життєвих позицій.

По-четверте, роман балансує між «масовою» літературою (мелодрамою) та серйозною проблематикою (евтаназія, класові бар'єри). Така «гра» з жанрами та очікуваннями аудиторії – типовий постмодерністський прийом, що робить духовний ріст героїв менш передбачуваним.

Наведене вище дозволяє резюмувати, що постмодерністський формат духовної трансформації – це нелінійний, децентралізований процес переосмислення особистістю своєї ідентичності та зв'язку зі

світом у добу розмивання великих ідеологій та метанаративів. На відміну від класичних (модерних) релігійних чи філософських систем, він пропонує гнучкість, іронію та індивідуальний «конструктор» слів. Отже, духовна трансформація в романі Джоджо Мойєс «До зустрічі з тобою» є центральною темою, яка розкривається через взаємовплив двох головних героїв – Луїзи Кларк та Вілла Трейнора. Кожен із них проходить складний шлях внутрішніх змін, який докорінно змінює їхнє світосприйняття. Хоча Вілл Трейнор фізично не одужує, він долає складний маршрут від повного нігілізму до здатності знову піклуватися про когось. Водночас Луїза Кларк з дівчини з обмеженим світоглядом перетворюється на особистість, яка готова приймати виклики великого світу. Духовна трансформація у романі – процес «пробудження». Вона вчить, що навіть найтрагічніші зустрічі можуть стати шансом на переродження, якщо мати мужність відкрити серце новому досвіду. Трансформація героїв показує, що любов не завжди може «зцілити» фізично, але вона здатна дати духовне визволення. Попри те, що Вілл не змінює свого фінального рішення, його духовний шлях полягає у переході від повної апатії та гніву до здатності знову відчувати любов і піклуватися про майбутнє іншої людини. Він трансформує свій егоцентричний біль у жертвоне бажання дати Луїзі «крила».

Доведено, що постмодерністська духовна трансформація цілком відповідає художньо-естетичним канонам цього напрямку і характеризується переходом від монолітних ідеологій та об'єктивної істини до плюралізму, іронії та деконструкції традиційних цінностей.

Література

1. Головіна О. (2016). Духовність особистості: проблеми та перспективи психологічного дослідження (ISSN 2226-4078. Психологія і особистість. № 1 (9)). DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2016.1.162613>
2. Козлик І. (2020). Літературознавчий аналіз художнього тексту/твору в умовах сучасної міжнаукової та міжгалузевої взаємодії. 235 с.
3. Козлов А., (2005). Духовність як літературознавча категорія: Монографія. Київ: Акцент. 272 с.
4. Коперльос Р. (2023.) Духовність як одна із сутностей людини. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v042.2023.8>
5. Ленська С. (2019). “Вічні образи” у ранній ліриці М. Гумільова і М. Рильського. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2019.sp.29>
6. Мойєс Дж. *До зустрічі з тобою* : роман / Джоджо Мойєс ; [пер. з англ. Н. Хаєцької]. 3-тє вид. Харків : Кн. клуб "Клуб сімейн. дозвілля", 2020. 379 с.

7. Павлов В. (2022). Духовність та її роль у житті людей. DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.45.8>
8. Помиткін Е. (2009). Психологічні закономірності та механізми духовного розвитку дітей і молоді: автореферат дис. докт. психол. наук: 19.00.07 / Е. О. Помиткін; наук. консультант І. А. Зязюн; Нац пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2009. 42 с.
9. Рибалка В. (2013). Духовність і духовна культура у становленні творчо обдарованої особистості / В. В. Рибалка. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2013. № 8-9. С. 108-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2013_8-9_25
10. Харук Л. (2018). Вербальні засоби вираження емоції «страждання» у романі Джордж Моєс «До зустрічі з тобою» // Актуальні проблеми сучасної іноземної філології: Студентський науковий вісник. Рівне: РДГУ. С. 66-69.

ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА:

- <https://chytay-ua.com/view.php?id=301>
[https://uk.wikipedia.org/wiki/Трансформація_\(значення\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Трансформація_(значення)).
(<https://uk.wikipedia.org/wiki/Духовність>).

JOJO MOYES' NOVEL "TILL I MEET YOU" AS AN ARTISTIC UNDERSTANDING SPIRITUAL TRANSFORMATION HERO

Olena Terekhovska

Vasyl Stefanyk Carpathian National University;
76000, Ivano-Frankivsk, Shevchenko St., 57;
e-mail: olena.terekhovska@pnu.edu.ua

Tetiana Chorna

Vasyl Stefanyk Carpathian National University;
76000, Ivano-Frankivsk, Shevchenko St., 57;
e-mail: tanacorna072@gmail.com

The article examines the problem of spiritual transformation in Jojo Moyes' novel "Me before You" in theoretical and overview aspects. Within the framework of the topic, the definition of spiritual transformation is clarified, its key aspects are described.

It is shown that in literature, spiritual transformation is realized through literary heroes, with whom an internal evolution occurs, leading to a reassessment of values, a change in worldview or moral rebirth. It is found that in the artistic discourse of postmodernism, in particular in the novels of Jojo Moyes, the spiritual transformation of characters reflects the

psychological depth and multidimensionality of the personality. Characters, through crisis situations, losses and the search for the meaning of life, undergo a process of internal changes, form integrity, the ability to self-knowledge and harmonious interaction with society.

It is proven that personal spiritual transformation in Jojo Moyes' novel "Me before You" acts as a central artistic concept, organically combining plot events and moral and philosophical issues of the work. The changes that the main characters undergo concern not only their emotions and behavior, but also their worldview, values, inner freedom and responsibility.

It has been found that the postmodernist spiritual transformation fully corresponds to the artistic and aesthetic canons of this direction and is characterized by a transition from monolithic ideologies and objective truth to pluralism, irony, and deconstruction of traditional values.

Key words: *spiritual transformation, literary hero, postmodern literature, inner evolution, initiation, deconstruction of traditional values.*